

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، گروه مشاوره
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A) در رشته مشاوره

عنوان:

مقایسه عزت نفس و سازگاری اجتماعی دانش آموزان متوسطه شاهد با

عادی شهر یاسوج

استاد راهنما :

دکتر صدرالله خسروی

استاد مشاور :

دکتر نازنین هنرپروران

نگارش :

مهین تاج پورخسروی

پاییز ۹۲

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

با یاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و بهواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشتن مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در اعلائی فرهنگ و تمدن بشری، مادران شبویان و اعضاء هیئت علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر

قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بهکاران پژوهش.
- ۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.
- ۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.
- ۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به بهکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۹- اصل برائت: التزام به برائت جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلائند.

معاونت پژوهش و فن آوری
به نام خدا
تعهد اصالت رساله یا پایان نامه تحصیلی

اینجانب مهین تاج پور خسروی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد در رشته مشاوره که در تاریخ ۱۳۹۲/۰۸/۰۱ از پایان نامه خود تحت عنوان " مقایسه عزت نفس و سازگاری اجتماعی دانش آموزان متوسطه شاهد با عادی شهر یاسوج " با کسب نمره دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱) این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آنرا در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.
- ۲) این پایان نامه قبلاً برای هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- ۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- ۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد (M.A)

نام و نام خانوادگی دانشجو: مهین تاج پور خسروی در تاریخ ۱۳۹۲/۰۸/۰۱

رشته: مشاوره

از پایان نامه خود با عنوان: مقایسه عزت نفس و سازگاری اجتماعی دانش آموزان متوسطه شاهد با عادی شهر یاسوج با درجه و نمره دفاع نموده است.

نام و نام خانوادگی اعضای هیات داورى سمت امضاء اعضای هیات داورى

۱- دکتر صدرالله خسروی استاد راهنما

۲- دکتر نازنین هنرپروران استاد مشاور

۳- دکتر ژاله رفاهی استاد داور

مدیر / معاونت پژوهشی

مراتب فوق مورد تایید است .

مهر و امضاء

پاسکزاری

پاس پروردگار جهانیان را که بجز بخت زندگی ام مرهمون الطاف بی پایان اوست و تدوین این رساله نیز در سایه الطاف بی پایان او میسر گشت. در اینجا لازم می دانم مراتب تقدیر و شکر خود را از کلمه ی کسانی که رشد و تعالی اینجانب مرهمون حیات های آنهاست، اعلام دارم. همچنین مراتب تقدیر خود را از جناب آقای دکتر صدرانده خسروی (استاد راهنما) و خانم دکتر نازنین هنرپروران (استاد مشاور) که بدون راهنمایی ارزنده ی ایشان تدوین این رساله میسر نبود، اعلام می دارم و همچنین از همسر مهربانم که با مشغله کاری زیاد من را دلسوزانه در این راه یاری نمودند، کمال شکر را دارم و در پایان از پدر، مادر، خواهر و برادران عزیزم که همواره مرهمون دقای خیرشان بوده و هستم، پاسکزارم.

تقدیم به

همسر عزیزم

و

فرزند انم

علی وفاطمه

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

چکیده..... ۱

فصل اول: کلیات تحقیق

مقدمه ۳

بیان مسأله ۴

اهمیت و ضرورت تحقیق ۶

اهداف تحقیق ۷

فرضیه های تحقیق..... ۸

تعاریف واژه ها و اصطلاحات ۸

تعاریف نظری..... ۸

تعاریف عملیاتی..... ۸

فصل دوم: مروری بر ادبیات تحقیق و پیشینه تحقیق

مقدمه ۱۱

سازگاری اجتماعی..... ۱۱

مفهوم سازگاری ۱۲

اهمیت و دلایل سازگاری ۱۳

ارتباط سازگاری با متغیرهای روانشناختی ۱۳

عوامل مؤثر بر سازگاری اجتماعی..... ۱۵

اختلالات سازگاری ۱۷

فهرست مطالب

۱۸.....	علل اولیه ناسازگاری.....
۱۸.....	نظریه ها و دیدگاه‌های ناسازگاری.....
۲۲.....	عزت نفس.....
۲۲.....	تعریف عزت نفس.....
۲۶.....	نحوه شکل‌گیری عزت نفس.....
۲۷.....	علل پیدایش عزت نفس.....
۲۸.....	نشانه‌های عزت نفس.....
۳۰.....	عزت نفس در نظریه‌های مختلف.....
۳۳.....	روش‌های افزایش عزت نفس.....
۳۴.....	پیشینه پژوهش.....
۳۴.....	پژوهش‌های خارجی.....
۳۵.....	پژوهش‌های داخلی.....
۳۹.....	جمع بندی.....

فصل سوم: روش اجرای تحقیق

۴۲.....	مقدمه.....
۴۲.....	طرح پژوهش.....
۴۲.....	جامعه آماری.....
۴۲.....	حجم نمونه و روش نمونه‌گیری.....

فهرست مطالب

۴۲.....	ابزارهای پژوهش
۴۶.....	روش اجرای پژوهش
۴۶.....	روش تجزیه و تحلیل آماری
۴۶.....	ملاحظات اخلاقی

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته ها

۴۸.....	الف) یافته های توصیفی
۴۹.....	ب) یافته های استنباطی

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات

۵۳.....	خلاصه پژوهش
۵۳.....	تحلیل یافته های پژوهش
۵۶.....	محدودیت های تحقیق
۵۶.....	محدودیت های تحت اختیار پژوهشگر
۵۶.....	محدودیت های خارج از اختیار پژوهشگر
۵۶.....	پیشنهادات کاربردی
۵۷.....	پیشنهادات پژوهشی
۵۹.....	فهرست منابع
۵۹.....	منابع فارسی

فهرست مطالب

۶۳.....	منابع انگلیسی.....
۶۶.....	پیوست ۱.....
۶۹.....	پیوست ۲.....
۷۰.....	چکیده انگلیسی.....

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۴۴.....	جدول ۳-۱: نمره گذاری پرسشنامه سازگاری اجتماعی
۴۶.....	جدول ۳-۲: خرده مقیاس های عزت نفس
۴۸.....	جدول ۴-۱: داده های توصیفی عزت نفس دانش آموزان عادی و شاهد.....
۴۹.....	جدول ۴-۲: داده های توصیفی سازگاری اجتماعی دانش آموزان عادی و شاهد.....
۴۹.....	جدول ۴-۳: آزمون لوین در مورد پیش فرض همسانی واریانس های نمرات عزت نفس
۵۰.....	جدول ۴-۴: آزمون t مربوط به مقایسه عزت نفس دانش آموزان شاهد و عادی
۵۰.....	جدول ۴-۵: آزمون لوین در مورد پیش فرض همسانی واریانس های نمرات سازگاری اجتماعی
۵۱.....	جدول ۴-۶: آزمون t مربوط به مقایسه سازگاری اجتماعی دانش آموزان شاهد و عادی

چکیده

هدف از انجام این پژوهش مقایسه میزان عزت نفس و سازگاری اجتماعی دانش آموزان شاهد و عادی شهر یاسوج در سال تحصیلی ۱۳۹۱ بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش آموزان متوسطه شاهد و عادی شهر یاسوج در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ بود. که با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند از جامعه آماری ۷۵ نفر از دانش آموزان متوسطه شاهد انتخاب و با تعداد ۷۵ نفر از دانش آموزان عادی، مقایسه شد. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه سازگاری اجتماعی بل (۱۹۶۱) و پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت (۱۹۶۷) بود. جهت تحلیل داده ها از تحلیل آزمون t برای دو گروه مستقل استفاده شد. نتایج نشان داد که بین سازگاری اجتماعی و عزت نفس دانش آموزان شاهد و عادی تفاوت معناداری وجود دارد بدین معنی که عزت نفس و سازگاری اجتماعی دانش آموزان عادی از دانش آموزان شاهد بیشتر بود.

کلید واژه ها: عزت نفس، سازگاری اجتماعی، دانش آموزان شاهد و دانش آموزان عادی.

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

ویژگی های روان شناختی انسان ها ارتباط زیادی با شرایط اجتماعی آن ها در سطح کلان و خرد دارد. تغییر و تحولات اجتماعی هم در سطح بیرون از خانواده و هم در سطح داخل خانواده برویژگی های روان شناختی انسان ها به ویژه در دوران جوانی تاثیر قرار به سزایی دارد. جنگ از جمله پدیده هایی است که تمامی ویژگی های اجتماعی را تحت تاثیر به سزایی دارد. دفاع مقدس در کشور ایران از آن جمله است. در نظام جمهوری اسلامی ایران با توجه به جایگاه شهادت و ایثار لزوم حفظ، توجه و احترام به خانواده های معظم شهدا بررسی و پژوهش در مورد شرایط فرهنگی، اجتماعی و روان شناختی فرزندان شهدا از جایگاه ویژه ای برخوردار است.

عوامل تربیتی، بخصوص ساختار خانوادگی و چگونگی رابطه والد- فرزندی نقش مهمی در سازگاری روان شناختی و اجتماعی افراد بر عهده دارد. از آنجا که اکثر دانش آموزان شاهد در نوجوانی به سر می برند، به علل مختلفی چون فقدان پدر خانواده که عضو موثر در خانواده می باشد، مسایل و مشکلات اقتصادی، ازدواج مجدد مادر و عدم همکاری ناپدری با خانواده و فقدان رابطه ی پدر - فرزندی موثر دچار ناسازگاری هایی در خانه هستند و این ناسازگاری ها منشاء بسیاری از ناسازگاری های اجتماعی می شود. از طرف دیگر چون دانشجویان شاهد و غیرشاهد در دانشگاهها و مراکز مختلف آموزشی و اجتماعی مختلط هستند، و بدین ترتیب ممکن است خود را با افراد واجد پدر مقایسه کنند، احتمالاً نوعی احساس کمبود و خلاء در خانواده خود احساس می کنند که ممکن است دیدگاه منفی نسبت به جهان اطراف، و خودپنداره و عزت نفس پایین آنها را موجب شود. دلیل دیگر می تواند این باشد که عصر فناوری اطلاعات و دسترسی به اینترنت، دانشجویان، از جمله دانشجویان شاهد را در معرض حجم وسیع اطلاعات تبلیغی قرار داده و تحت تأثیر جهان بینی و دیدگاه های مختلف، دیدگاه آنها نسبت به جهان اطراف تغییر نماید. فقدان پدر به طور کلی می تواند با برهم زدن تعامل اقتصادی، اجتماعی و آموزشی دشواری هایی را برای افراد بازمانده ایجاد کند. فرزندان شاهد نیز ممکن است در این مورد مستثنی نباشند و اثرات منفی فقدان پدر را تجربه کنند. لذا پرداختن به جنبه های مختلف رفتاری و شخصیتی این افراد در این پژوهش لازم به نظر می رسد. عزت نفس¹ عبارت است از

¹ - self-esteem

احساس ارزشمند بودن. این حس از مجموعه ی افکار، احساسات، عواطف و تجربیات که در طول زندگی ناشی می شود بوجود می آید. مجموعه این برداشت ها و ارزیابی ها و تجاربی که از خویش دارید باعث می شود که نسبت به خود احساس خوشایند ارزشمند بودن، یا برعکس احساس ناخوشایند بی کفایتی داشته باشید. همه ی افراد، صرف نظر از سن، جنسیت، زمینه ی فرهنگی و جهت و نوع کاری که در زندگی دارند، نیازمند عزت نفس هستند. عزت نفس، برابر است با خودباوری واقعی یعنی خود را آن گونه که هستیم باور کنیم و برای خشنودی خودمان و دیگران تلاش نماییم. افرادی که احساس خوبی نسبت به خود دارند، معمولاً احساس خوبی نیز نسبت به زندگی خواهند داشت. آنها می توانند با اطمینان به خود و اطرافیان، با مشکلات و مسئولیت های زندگی مواجه شوند و از عهده آنها برآیند (غباری بناب، ۱۳۸۵).

سازگاری^۱ نیز فرایند پیوسته ای است که طی آن تجربیات یادگیری اجتماعی شخص باعث نیازهای روانی می گردد و امکان کسب توانایی ها و مهارت هایی را فراهم می سازد که از آن طریق می توان به ارضای نیازها پرداخت. اساساً شخص سازگار شخصی است که بتواند میان خود، محیط مادی و اجتماعی اش ارتباط های سالم و درستی برقرار کند به طوری که نتیجه اش استقرا و ثبات عاطفی برای خود او باشد. سازگاری اجتماعی نیز عبارت از تعدیل رفتار در افراد یا گروه ها به صورت تدریجی از روی عمد یا غیر عمد جهت سازگاری با فرهنگ موجود، از جمله رعایت عادات، عرف، سنت، تقلید و... است (علی پور، ۱۳۹۰). در نظام جمهوری اسلامی ایران باتوجه به جایگاه شهادت و ایثار لزوم حفظ، توجه و احترام به خانواده های معظم شهدا بررسی و پژوهش در مورد شرایط فرهنگی، اجتماعی و روان شناختی فرزندان شهدا از جایگاه ویژه ای برخوردار است. لذا در پژوهش حاضر عزت نفس و سازگاری اجتماعی دانش آموزان شاهد و غیر شاهد شهر یاسوج از ابعاد گوناگون بررسی و مقایسه شده اند.

بیان مسأله

عزت نفس عبارت است از مقدار ارزشی که فرد به خود نسبت می دهد، و یا این که مقدار ارزشی است که فرد فکر می کند دیگران به عنوان یک شخص برای او قائلند (شاملو، ۱۳۸۶). پژوهش های بسیاری حکایت از عزت نفس به عنوان یک صفت شخصیت دارد که همگی بر ویژگی های فرزند پروری تأکید می کنند (روبرت^۱، ۱۹۹۱). از طرفی، اغلب پژوهش ها مؤید این نکته است که عزت نفس پایین یکی از عوامل مستعد کننده اختلالات روانی، به خصوص افسردگی،

^۱ - adjustment

1- Robert

می‌باشد (محمدیون، ۱۳۸۵). متذکر می‌گردد که اغلب واکنش‌های منفی احساسی، ناشی از فقدان عزت نفس است. فرد افسرده خود را آدمی بی‌ارزش تلقی می‌کند، به گونه‌ای که این تلقی با شدت افسردگی مرتبط است و متأسفانه بیش از ۸۰٪ بیماران افسرده این احساس بی‌ارزشی را دارند (روبرت، ۱۹۹۱). همچنین اغلب پژوهش‌ها بیانگر این مسأله هستند که فقدان پدری می‌تواند مشکلات زیادی را برای فرزندان ایجاد نماید. اختلال در جریان هم‌سازی، اختلالات و بیماری‌های روانی، رفتار پرخاشگرانه، سازش نایافتگی، مشکلات نقش جنسی، شکست تحصیلی، احساس تنهایی و گوشه‌گیری، اغتشاشات خواب، بازداری در فعالیت‌های حرکتی و نظایر آن را می‌توان از جمله این مشکلات برشمرد، می‌تواند وجود داشته باشد (بیابانگرد، ۱۳۷۳). سازگاری نیز به اساس کنار آمدن فرد با خودش و شرایط جدیدش اطلاق می‌گردد، به عبارت دیگر سازگاری به توانایی تغییر رفتار در پاسخ به تغییرات محیطی اشاره دارد بطوری که فرد بین آنچه که می‌خواهد و آنچه شرایط جدید در اجتماع برایش ایجاد کرده، توازن برقرار می‌کند. این سازگاری و کنار آمدن لزوماً به معنی رضایت از شرایط جدید نیست، بلکه هدف ایجاد تعادل و توازن حداقلی تا رسیدن به مطلوب‌ها و نیازها است، و اگر این سازگاری از حد مورد انتظار فراتر رود می‌تواند به خمودگی رفتاری، عدم رضایت و ناخشنودی و به تبع آن پرخاشگری در محیط زندگی منجر شود (امینی صدر، ۱۳۹۰).

والدین، یکی از مهم‌ترین منبع شکل‌گیری تصویر خود، عزت نفس و سازگاری اجتماعی^۱ می‌باشند؛ در صورت از دست دادن والدین یا یکی از آنها، به ویژه در سنین پایین، این منبع شکل‌گیری و حمایتی را از دست داده و احتمالاً احساس بی‌ارزشی و عدم سازگاری بیش‌تری خواهند کرد. همچنین بعضی دیدگاه‌های روانشناختی بر این نکته تأکید دارند که اگر کودکان در سنین پایین دچار محرومیت شوند، ممکن است به اتکاء دیگران گرایش پیدا بکنند و اعتماد و عزت نفس و سازگاری اجتماعی خود را در گرو تأیید و توجه آنان بدانند. حال اگر یکی از این افراد (معمولاً والدین)، که فرد به او متکی شده است، از بین برود به سبب این فقدان عاطفی، احساس بی‌ارزشی خواهد کرد و از طرفی دیگر ممکن است رفتارهای او به عدم سازگاری اجتماعی منجر گردد (شاملو، ۱۳۸۶). مکوندی و همکاران در سال ۱۳۷۲ وضعیت روانی دانش‌آموزان شاهد و عادی را مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که دانش‌آموزان شاهد در برخی از شاخص‌های روانی مثل سازگاری اجتماعی نمرات کمتری نسبت به دانش‌آموزان عادی به دست آوردند. همچنین محمدیون (۱۳۷۵)، در پژوهشی نشان داد بین عزت پسران شاهد و غیر شاهد تفاوت معنادار وجود دارد. نتیجه این

تحقیق نشان داد که عزت نفس پسران غیرشاهد از گروه شاهد بالاتر است. نیسی، نجاریان و پورفرجی (۱۳۸۰)، عملکرد تحصیلی و سلامت روانی و جسمانی دانش آموزان دبیرستانی فاقد پدر و واجد پدر را مورد مطالعه قرار دادند، که در آن دانش آموزان فاقد پدر و دارای حمایت اجتماعی بالا از سلامت روانی و جسمانی بالاتری نسبت به دانش آموزان فاقد پدر اما بدون حمایت اجتماعی، برخوردار بودند. به خاطر این پژوهش ها و اهمیت موضوع در این پژوهش، پژوهشگر به دنبال پاسخگویی به این سوال است که آیا بین سازگاری اجتماعی و عزت نفس دانش آموزان متوسطه شاهد با افراد عادی تفاوت معناداری وجود دارد یا خیر؟

اهمیت و ضرورت پژوهش

در حال حاضر جامعه ما، بعد از گذشت چندین سال از جنگ تحمیلی در شرایطی قرار دارد که با قشری از فرزندان و بازماندگان شهدا روبرو هست که لازم است در جهت فهم و حل امور و مشکلات معقول آنها همت گمارد. از طرف دیگر، عزت نفس و سازگاری اجتماعی، دو جنبه مهم در کارکرد یا کنش کلی نوجوانان است و با زمینه‌های دیگری چون سلامت روانی اجتماعی^۱ و عملکرد تحصیلی آن‌ها مرتبط است. شیوه تعاملی عزت نفس و سازگاری اجتماعی به این صورت است که هم می‌تواند علت و هم معلول نوعی از عملکرد، که در زمینه دیگری حاصل شده است، باشد. نظر به این که تا آنجا که این پژوهشگر اطلاع دارد، این موضوع با توجه به اوضاع و احوال اجتماعی و عقیدتی شهر یاسوج مورد تحقیق قرار نگرفته است، هدف این پژوهش این است که ارتباط عزت نفس و سازگاری اجتماعی در دانش‌آموزان دبیرستانی دختر و پسر شاهد، در مقطع دبیرستان این شهر را با گروه‌های واجد پدر مورد مقایسه قرار دهد. چنانچه این ارتباط در نمونه‌های این شهر مورد تأیید قرار گیرد، راهبردهای لازم برای مربیان آموزشی و پرورشی و اولیاء ارایه می‌گردد تا در جهت افزایش یا حفظ عزت نفس و سازگاری اجتماعی و نیز پیشگیری از بروز احتمالی افسردگی در فرزندان شاهد با افزایش منابع حمایتی و شکل‌گیری عزت نفس و سازگاری اجتماعی، اقدام لازم به عمل آید. هم‌چنین این موضوع برای متخصصین بهداشت روانی، اهمیت خاصی دارد، زیرا پنداری که فرد از شخصیت دارد تا حد تعیین کننده تصور او از محیط خود است و همین امر نوع رفتارهای او را طرح‌ریزی می‌کند؛ اگر تصور از زیادی خود، مثبت و نسبتاً متعادل باشد، شخص دارای سلامت روانی است و اگر خود پنداره، شخص منفی و نامتعادل باشد، او از لحاظ روانی ناسالم شناخته می‌شود. به

^۱- community mental health

عبارت دیگر، عزت نفس یکی از عناصر مهم در خود پنداره‌ای هر فرد است و تا حدود زیادی تعیین کننده رفتارهای فرد می‌باشد، و نقش بسیار مهمی را در بهداشت روانی و حتی تکامل وجودی شخص ایفا می‌کند. ضمناً می‌توان چنین برداشت کرد که عزت نفس با سازگاری فردی^۱ یعنی شناخت فرد از خویش و یا تسلط بر جنبه‌های روانی خویش همسو است و لاجرم این شناخت در کنار آموزش‌های محیطی به سازگاری اجتماعی فرد خواهد انجامید و به گفتنی نخواهد بود که فرد دارای عزت نفس و سازگاری اجتماعی مطلوب یعنی جامعه مطلوب در این دو پارامتر.

از آنجایی که افسردگی^۱ ناشی از مصائب، پس از طی دوران واکنش سوگ^۲، زمانی به عزت نفس پایین منجر می‌شود که فرد با از دست دادن چیزی احساس تهی بودن کند. چنانچه شخصی براساس شناخت‌ها و باورهای خود، حادثه را به گونه‌ای خاص تعبیر کند و مسایل عقیدتی فرهنگی، حمایت‌های اجتماعی، ممکن است حادثه او را به پوچی نکشانند (بیابانگرد، ۱۳۸۳). بنابراین می‌توان استدلال کرد که دانش‌آموزان شاهد در برابر شهادت عزیز خود توجیه ندارند و در واقع ارزشی دارند که تا اندازه‌ای آن را جایگزین ارزشی از دست رفته می‌کنند و این امر به از بین رفتن (یا حداقل کاهش) ناهماهنگی شناختی آنها منجر می‌شود. و این عدم هماهنگی بسیار محتمل است که به عدم سازگاری اجتماعی منجر گردد (محمدیون، ۱۳۸۵). بنابراین پژوهشگر با در نظر داشتن جوانب کار و اهمیت موضوع قصد آن را خواهد داشت که به بررسی پارامترهای یادشده در بین گروه‌های شاهد و غیرشاهد دست یازد و لزوم توجه اجتماع و مسئولین مربوطه را به این گروه خاص که یادگارهای شرف ایرانیست هستند را مورد تذکر قرار دهد.

اهداف پژوهش

هدف کلی

مقایسه سازگاری اجتماعی و عزت نفس دانش‌آموزان متوسطه شاهد با عادی شهر یاسوج.

اهداف جزئی

- ۱- مقایسه ابعاد عزت نفس (اجتماعی، خانوادگی و تحصیلی) دانش‌آموزان متوسطه شاهد و عادی
- ۲- مقایسه ابعاد سازگاری اجتماعی (خانه، تندرستی، عاطفی و شغلی) دانش‌آموزان شاهد و عادی

^۱ - Depression

^۲ -Grief reactions

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- بین مؤلفه‌های عزت نفس دانش آموزان متوسطه شاهد و عادی تفاوت معنادار وجود دارد.
- ۲- بین مؤلفه‌های سازگاری دانش آموزان شاهد و عادی تفاوت معنادار وجود دارد.

تعاریف واژه‌ها و اصطلاحات

تعاریف نظری

عزت نفس

عبارت است از مقدار ارزشی که فرد به خود نسبت می‌دهد، و یا این که مقدار ارزشی است که فرد فکر می‌کند دیگران به عنوان یک شخص برای او قائلند (شاملو، ۱۳۸۶).

سازگاری اجتماعی

عبارت است از توانایی تغییر رفتار در پاسخ به تغییرات محیطی به طوری که فرد بین آنچه که می‌خواهد و آنچه شرایط جدید در اجتماع برایش ایجاد کرده است، توازن برقرار می‌کند (امینی صدر، ۱۳۹۱).

فرزندان شاهد

فرزندان شاهد شامل پسران و دخترانی هستند که والدین یا یک از والدین خود را در جنگ تحمیلی از دست داده‌اند.

تعاریف عملیاتی

عزت نفس

منظور از عزت نفس در این پژوهش، میزان نمره ای است که هر فرد از پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت^۱ (۱۹۶۷) بدست می‌آورد. کسانی که نمره بالاتری را کسب می‌کنند از عزت نفس بالاتری برخوردارند. این پرسشنامه دارای چهار زیر مقیاس اصلی و یک زیر مقیاس دروغ سنج، مقیاس عزت نفس عمومی، اجتماعی، خانوادگی و تحصیلی را شامل می‌شود.

^۱ - Coopersmith self-esteem inventory (SEI)